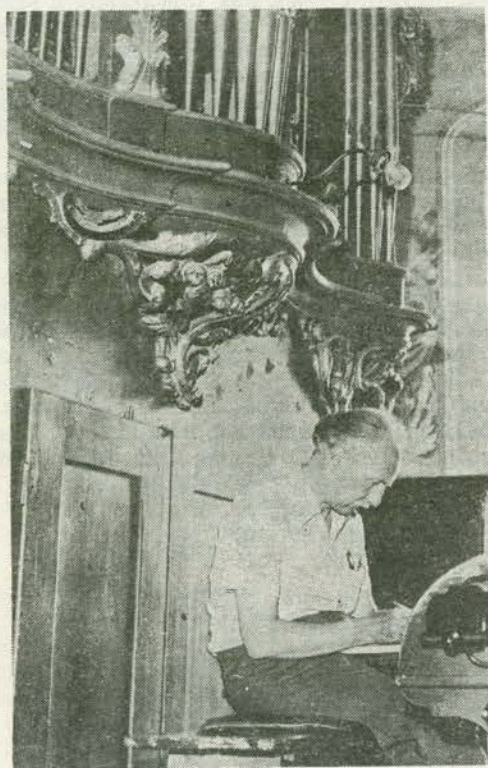

U SPOMEN POKOJNOM PROFESORU LADISLAVU ŠABANU

1. Ladislav Šaban

U Evropskoj godini glazbe završio je ovozemaljski životni tijek profesora Ladislava Šabana, jednog od naših najvećih suvremenih glazbenih djelatnika. Iako je relativno rano umro, vrlo je bio dug njegov radni vijek i vrlo je opširno njegovo životno djelo: kratko je vrijeme djelovao kao koncertni majstor, cijeli je radni vijek bio profesor glasovira, a muzikologijom se bavio sve do smrti. Dobrovoljački i s puno srca darovao je cijeli svoj život znanosti i kulturi.

Ladislav Šaban

Ladislav Šaban, rođen je u Lepoglavi 3. siječnja 1918. godine. Roditelji su mu pokojni Josip i Ladislava (unuka Ivana Kukuljevića — Sakcinskog, koja još živi u staračkom domu kod čč. ss. Kćeri milosrđa u Šestinama — Zagreb). Studij glasovira završio je 1941. na Muzičkoj akademiji u Zagrebu (u klasi prof. Svetislava Stančića). Usavršavao se na tečaju Leimer — Giesecking u Wiesbadenu. Od 1941. do 1950. predavao je glasovir na Srednjoj

školi Muzičke akademije u Zagrebu. Od 1950. do 1978. (kada je prešao u mirovinu), bio je profesor na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Do 1948. godine nastupao je kao koncertni majstor (te je godine umrla njegova žena Gertruda r. Braun), a poslije se posvetio odgajateljskom i znanstvenom radu. Dugi niz godina bio je član ravnateljstva Hrvatskog glazbenog zavoda u Zagrebu, a 1975. postao je član-suradnik Razreda za muzičku umjetnost JAZU. Izvanredni član-suradnik Akademije postaje 1983., a od 1984. voditelj Zavoda za muziološka istraživanja istraživačkog centra JAZU. Želio je biti pokopan u grobnici djeda Božidara Kukuljevića u Ivancu (Hrvatsko Zagorje).

Poslije relativno kratkog koncertnog djelovanja, potpuno se i s mnogo uspjeha posvetio odgajateljskom radu kao profesor, predavač i pisac. Odgojio je niz nastavnika i koncertnih majstora glasovira, pisao je i držao predavanja na seminarima o pitanjima glasovirske pedagogije, proučavao je glazbeno školstvo u nas i pisao o njemu, objavio je *Školu za klavir* (s R. Matzom), priredio *Skladbe starih hrvatskih skladatelja 18. stoljeća iz Dubrovnika i Krka* za školske (i koncertne) potrebe itd. Na Muzičkoj akademiji predavao je, osim glasovira, i metodiku, te osnovao kolegij metodike glasovira.

Razumljivo da ga je, kao profesora glasovira i metodike glasovira, posebno zanimala povijest glazbenog školstva u nas, a s tim u vezi i povijest Hrvatskog glazbenog zavoda. Osim manjih studija s tog područja, on je prigodom 150. obljetnice te naše najstarije glazbene ustanove priredio i monografiju: *150 godina Hrvatskog glazbenog zavoda* (Zagreb, 1982, izdavač HGZ). Moguće da je baš kulturnoglasbena uloga HGZ-a, odnosno dobrovoljačka nastojanja nekadašnjih djelatnika, pokrovitelja i dobrotvorâ HGZ-a utjecala na životno usmjerenje prof. L. Šabana. I on se na vlastiti način isticao kao promicatelj kulture, ne samo unutar programa HGZ-a, nego i na drugim područjima: zalagao se za sakupljanje glazbenih instrumenata (za zbirku Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu), sudjelovao kao pisac članaka u mnogim našim glasilima (za časopis »Sv. Cecilija« napisao je 16 priloga; njihovu bibliografiju donosimo u bilješci), poticao druge na znanstveni rad i znao cijeniti njihov doprinos, spremno se odazivao kao predavač na znanstvenim skupovima i tečajevima (zadnje predavanje održao je na tečaju za crkvene glazbenike prošle — Evropske godine glazbe; objavljeno je u ovom broju »Sv. Cecilije«), odnosno kao stručni savjetnik (osobito u pitanjima gradnje i popravka orgulja) itd.

Na području povijesti glazbe i muzikologije prof. L. Šaban dao je veliki doprinos osobno i kao voditelj Zavoda za muzikološka istraživanja istraživačkog centra JAZU. Sam je uredio mnoge glazbene arhive (spomenimo među njima osobito bogati arhiv Hrvatskog glazbenog zavoda), a kao voditelj spomenutog Zavoda JAZU pokrenuo je akciju sređivanja svih glazbenih arhiva kod nas. U sastavu programa istog Zavoda prof. L. Šaban »naročito se zalagao za suradnju na međunarodnom projektu evidentiranja glazbenih izvora, te za realizaciju zamašnog projekta izdavanja korespondencije Franje Ksavera Kuhača; prvi svezak te bogate građe pripremio je za tisak« (dr Koraljka Kos u zagrebačkom Vjesniku od 29. srpnja 1985, str. 11). Zanimljiv je, nadalje, njegov pristup povijesti crkvene glazbe iz vremena austrougarske monarhije: on je, da bi mogao pravilno ocijeniti obnovu liturgijske glazbe koju je sa svojim stručnjacima planirala M. Terezija, a provodio njezin sin Josip II, proučavao program gospodarske obnove carstva, odnosno knjige vizitacija u našim župama.

Zacijelo će uz ime prof. L. Šabana ostati najtješnje povezano pitanje orgulja — kraljice instrumenata. On se svojim studijama o orguljama, orguljarima i orguljašima dokazao kao prvi stručnjak s tog područja u nas, poznat i izvan naše domovine. Velikodušnim zalaganjem i savjesnim radom na tom području postao je čovjek povjerenja, sposoban pokrenuti akciju pregleda i sakupljanja podataka o orguljama, zainteresirati odgovarajuće ustanove za taj pothvat, prikupiti suradnike i dovršiti do kraja to djelo. Taj jedinstveni pothvat višestruko je obogatilo našu znanost i kulturu: u prvom redu organologiju, a potom našu svijest (da su orgulje radi bogatstva zvuka, zanatskog umijeća izrade dijelova orgulja i kućišta spomenik kulture; da smo naslijedili vrlo bogatu baštinu s tog područja; da je naša zajednička obaveza čuvati, popravljati i održavati ih itd.). I naša Crkva ima veliku korist od ovog pothvata: prof. L. Šaban je nakon dovršenog pregleda svakoj crkvenoj pokrajini (nad-biskupiji) dostavio popis i opis orgulja dotičnog područja. Isto je tako i za tisak priredio sakupljene podatke o orguljama s cijelog našeg područja; poželjeti bi bilo da što prije budu objelodanjeni.

Imajući u vidu tijek života prof. Ladislava Šabana, rast i sve veću širinu njegova životnog djela; poznavajući ga kao dobrog čovjeka i prijatelja svakog dobrog nastojanja, ponovno se, ljudski razmišljajući, nameće da je relativno vrlo rano umro.

Izak SPRALJA

PRILOG: Suradnja prof. L. Šabana u »Sv. Ceciliji«: In memoriam Svetislav Stančić (40/1970, 1, 4—6); Zagrebački orguljaš Bernard Monte i glazbeni život Gradeca druge polovine XVII. stoljeća (40/1970, 3, 70—73; 4, 108—111); Prva izdanja Beethovenovih djela u knjižnici Hrvatskog glazbenog zavoda u Zagrebu (41/1971, 3, 68—71); Još jedan nepoznati orguljaš zagrebačke prvostolne crkve (42/1972, 1, 11—13); Najstariji poznati podatak o orguljama u gradu Varaždinu 1459. godine (42/1972, 2, 43—44); Menzura svirala starih orgulja 17. stoljeća u kapeli sv. Florijana u Varaždinu (42/1972, 2, 45);

Da li je majstor Ivan iz Varaždina radio orgulje u Varaždinskim Toplicama 1546. godine? (43/1973, 1, 18—20); Josip Đurkovečki nije bio graditelj orgulja (43/1973, 2, 40—41); Kratak osvrt na pregled orgulja izvršen ljeti 1972. (43/1973, 2, 42—45); Nekoliko neobjavljenih dokumenata o djelovanju Petra Nakića (45/1975, 1, 11—12); Restaurirane znamenite pavlinske orgulje u Lepoglavi iz 1649. godine (48/1978, 1, 11—12); Popis pavlinskih glazbenih knjiga iz 1632. godine (49/1979, 4, 100—101; 50/1980, 1, 3—4); Artur Schneider i glazba (50/1980, 1, 9—10; 2, 46—47); Josip Andreis — Oproštajne riječi na sprovodu dr Josipa Andreisa, akademika (52/1982, 1, 12—13); Misna popijevka carice Marije Terezije za vojnike u Hrvatskoj iz 1753. godine (52/1982, 3, 56—58); Ivan Leopold Šebelić, nepoznati hrvatski skladatelj s početka 18. stoljeća i orguljaš zagrebačke katedrale (53/1983, 4, 79—80).

2. 150. obljetnica Hrvatskog narodnog preporoda*

Ladislav Šaban

Dragi slušatelji!

Bio sam zbilja počašćen i obradovan, kada mi je došla ponuda, da ovdje govorim o glazbi i glazbenicima hrvatskog narodnog preporoda, jer mislim, da jednog uzbudljivijeg razdoblja, jednog zanosnijeg generacijski ustalasanijeg razdoblja nije bilo u novijoj hrvatskoj povijesti, kao upravo u onih 15 godina, kada su djelovali, ti naši već davni predšasnici, i stvarali našu noviju kulturu.

Prilike u to vrijeme sigurno nisu bile nimalo pogodne za ovako jedno veliko djelo. Ali je hrabrost bila toliko veća.

A zašto?! Jer su to bili sve sami mladi ljudi. Svima nam je pred očima krasan zastor, kojeg je načinio Bukovac, a visi u Hrvatskom narodnom kazalištu, gdje se prikazuje Ilirce u poklonstvu Gunduliću. Svi vidimo, kao dostojanstvene, likove već poznate iz različitih reprodukcija i slika. Ali to su sve u stvari bradati starci sijede kose, samo je jedna gospođa prisutna i to Sidonija Rubido. Inače su to sve već zapravo u onom drugom dijelu životne staze.

Vidite! To je sve krivo! U času, kad je nastao taj veličanstveni pokret, ni jedan od naših preporoditelja, ne isključivši ni Gaja, nije bio stariji od 26 godina. Znači, to su sve momci, mladići, od 19 do 26 godina, koji su imali tu ludu smionost, da su pokrenuli obnovu naše literature i jezika. A iz toga je eskalirao i politički preokret osvještavanja hrvatske nacije. Morao sam to reći zato, jer sve nedaće, koje su glazbenike snalazile, sve zapreke, koju su djelovale na njihovo stvaralaštvo, imaju svoj korijen u tim prilikama. Ja vam u kratkim

* Predavanje prof. Šabana na Tečaju za crkvene glazbenike 1985.